

MARTINAS BERGAS GULĖJO ant svetainės grindų aukštiekninkas, rankas sunėręs ant pilvo. Aplinkui pasklidai pūpsojo šūsnys popierių. Palei galvą nebaigtas romanas, palei kojas – dvidešimt penkerius metus kauptos servetėlės su pastabomis. Prie dešinės alkūnės prigludusi šešto dešimtmečio antologija – apskritai vinentelė jo išleista knyga, ir iš jos buvo daug tikėtasi. Šalia kairės alkūnės kiek mažiau ryšulių, visi apvynioti virvelėmis ir raudonu pieštuku pažymėti žodžiu PARYŽIUS. O tarp galvos ir alkūnių, tarp alkūnių ir pėdų popierių popieriai: prirašinėti juodai ir mėlynai, mašinėle, taisymai tušinuku pakraščiuose, kompiuteriu praretintos eilutės, aptaškyti kava ir suglamžyti, lygūs ir švarūs, vieni sukabinti segtukais, kiti susegti sąvaržėlėmis, o kai kurie palaidi. Pradėti apsakymai, esė, romanų siužetai, keli pjesių bandymai, užrašų knygutės nutrintais viršeliais nuo nešiojimosi vidinėje švarko kišenėje, krūvos laiškų.

Kad atlaisvintų vietos, jis patraukė nuo sofos staliuką.

Buvo vasaros popietė, šiais metais jam turėjo sukakti penkiasdešimt. Miestą krėtė karštis. Langai į gatvę atlapoti, priartėjęs vaikų juokas, dviračių skimbčiojimas, tolimas nepažįstamas dunksėjimas, Karolio Jono gatve žemyn važiuojančio tramvajaus žvangėjimas. Parke apačioje prieš saulę deginosis žmonės, pasliki lyg ant kranto išmesti balti ruoniai. Anksčiau Martinui toptelėjo mintis surikti jiems pro langą, tačiau garsas tarytum įstrigo gerklėje. Jis palindo po oda, lyg koks nepaliaujamas čiulpimas, tuščias rijimas įstrigo skrandyje, o rankos išprakaitavo ir drebėjo.

Martinus pateko į istorijos vyksmo tarpą. Skriejo laiku tarp dviejų svarbių įvykių. Tokių, kai peršoki ir įklimpsti tekste. Ir nieko daugiau nepaveiki, tiktai lauki. Vaikų, grįžtančių namo. Laidotuvių. Žinučių. Kilo noras čiupti raudoną pieštuką ir storai perbraukti visą lapą. Velniop tą šūdą. Reimondo Karverio redaktorius išmetė didelę novelės „Ką mes kalbame, kai kalbame apie meilę“ dalį, iškirpo visą pabaigą – laimingą – ir žiū, kaip gerai išėjo.

Gal jam reikėjo pamėginti ir toliau gyventi įprastai. Su kuo nors pasimatyti, papietauti, keletui valandų nueiti į darbą. Kad ir kaip būtų, jis vis dar leidėjas, o leidėjas Martinus Bergas visuomet turi būtinų reikalų. Tačiau jis įniko savo popierių tvarkyti. Ilgai kuitėsi ant aukšto palėpėje, aklinai užgrūstoje vaikiškomis žiemėmis striukėmis, dviračiu, kuriam reikėjo naujos grandinės, sena Eliso riedlente, puošnia Raketės suknia kukliame plastiko maiše, miegmaišiais, palapine, afišomis, kurias jis norom nenorom turėjo išvynioti ir pasižiūrėti, nudrengtais Cecilijos sportiniais bateliais. Kiek porų batelių gali nunešioti žmogus ir kodėl ji jų neišmetė? Martinus rausėsi, o prakaitas sruvo nugara ir šlaunimis, nes čia, ant aukšto, buvo karšta kaip virtuvėje. Galų gale jis išsitraukė kartoninę dėžę, ant kurios buvo užrašas „Martino raštai“, rašysena tikrai jo.

Martinus nežinojo, kiek laiko mėgino išvynioti giją, kuri nuo dabartinės jo padėties nutįso atgal iki savotiško pradinio taško. Tikriausiai kada nors atsirado sankryža, bet ilgą laiką jis tarytum klaidžiojo nepaisydamas kelionės krypties. Ir kada iš tikrųjų tas laikas prabėgo? Tai galima įrodyti. Abu buvę paaugliai vaikai jau pilnamečiai. Pirmąsyk per kelis dešimtmečius jam nebereikia prižiūrėti vaikų.

Elisas, mažylis Elisas, kaip tik dabar keliaujantis po Europą – ačiū Dievui, su seserimi, – vargu ar skubės išsikraustyti iš namų. Bet jo akys jau žvelgia į tolius, ir anksčiau ar vėliau Martinus bus priverstas stebėti, kaip jo sūnus kraunasi kostiumines liemenes

ir įsilieja į Hisingeno kolektyvą, o ten prisimerkęs klausosi Žako Brelio ir rūko nesislapstydamas. Ir tada čia liktų tuštuma. Ir būtų pabaiga.

Tikrai racionalu, mąstė Martinas gulėdamas ant kilimo, nes spėjo, kad racionalumas tėra vienintelė išeitis, kai padėtis šitokia; jis iš tikrųjų racionaliai suprato, kad tai vyksmo dalis. Kad vaikai užauga, yra gyvenimo neišvengiamybė. Prieš trisdešimt metų jis juk pasiėlgė taip pat, tik šukuosena buvo įmantresnė. Taip jau nutiko. Jis dar nė nesiruošė tam, kas įvyko šitaip greit. Neįsivaizdavo vienišumo, nesuvokė, kaip vienatvė pasklis po kambarius ir užims visą butą, jo plaukai žils, kojos plonės, klausia silpnės, o metai nyks nesuteikdami jokio pakaitalo.

Ir vienądien viskas baigsis. *Po jo liks tiktai šūsnys popierių.*

Martinus prisimerkė, ir jam prieš akis iškilo Gustavas Beke-
ris, nors svarbiausia buvo per daug negalvoti apie Gustavą. Ypač
apie tą Gustavą, kuris juokėsi, apie plonus rankų pirštus, apė-
musius cigaretę, akis, kurios stebeilydavosi, kol pats nusukdavai
žvilgsnį į šalį.

Martinus pasižiūrėjo dešinin (popieriai), kairin (popieriai) ir
įbedė akis į lubas. Tokias baltas ir nekaltas, tokias neprirašinėtas!

Pirma dalis

*Aleksandrijos
biblioteka*

JĮ PABUDINO ŽADINTUVAS. Kovo mėnuo, lauke vis dar juoda tamsa. Martinas pasivertė, įžiebė šviestuvėlį prie lovos ir išjungė žadintuvą. Mabiliojo telefono ekranėlyje švietė sūnaus žinutė, atsiųsta 03.51 val. „Netrukus grįšiu. Beje, palydos man nereikia.“

Martinus atsiduso. Savo artėjantį gimtadienį Elisas šventė „Džiazos namuose“, kur aiškiai nebebuvo galima kukliai pasišokti, taigi tarp smuklės ir namų jam akivaizdžiai dingtelėjo mintis priminti tėčiui, kad jis nenori būti tikrinamas.

Eidamas į vonią pabeldė į sūnaus kambario duris ir išgirdo duslų narnėjimą.

– Sveikinu su gimtadieniu, – tarė Martinas.

Jis užkaitė kavos virdulį. Atsinešė laikraščius nuo koridoriaus grindų. Pasiskrudino duonos ir išsivirė kiaušinį. Kaip tik tada, kai skaitė kultūros puslapius, pasirodė jo jaunėlis, nudrožė tiesiai prie kriauklės, prisileido stiklinę vandens ir godžiai išgėrė.

Pastaraisiais metais Elisas ūgtelėjo kelis decimetrus, ir vis labiau aiškėjo, kad paveldėjo motinos lieknumą bei šviesias garbanas. Prie Eliso genetinių šaknų Martinas daugiausia prisidėjo rudomis akimis ir, anot Gustavo tvirtinimo, polinkiu pykti, bet apsimesti, kad nepyksta.

– Ar vakar šauniai pasilinksminai?

Elisas linktelėjo galvą ir išmawkė dar stiklinę vandens.

– Dovanų nori dabar ar vėliau?

Jo sūnus valandėlę mąstė, bet krūtinę supurtė artėjas vėmulys.

– Vėliau, – sudejavo ir puolė į tualetą.

Martinus susivertė paskutinį šlakelį kavos ir nuėjo rengtis. Vengė žiūrėti į figūrą drabužių spintos durų veidrodyje. Puikiai žinojo, kaip atrodo. Plaukai ant krūtinės pradėję žilti. Blauzdos suplonėjusios, keliai išsišovę. Jokios įtakos, kad tris kartus per savaitę mankštinasi brangiausioje Geteborgo sporto salėje. Bevertis mėginimas atsispirti neišvengiamybei. Kūnas jį išdavė: sudarė regimybę, kad laikosi kaip paprastai, bet iš tikrųjų leidosi įveikiamas senatvės. Pamažėle pamažėle, kol jis pats buvo sutelkęs dėmesį kitur. Anksčiau tarytum nė nebūdavo jokios žalos, jei dieną kitą iki priešpiečių praleisdavai daugiau ar mažiau įkaušęs, rūkydavai cigaretę po cigaretės ir kitą rytą prabudęs suvokdavai, jog vyko Geteborgo maratonas, kurio, beje, paisai tik juoko dėlei, susiieškodavai sportinius batelius ir dvi valandas pabėgiodavai. Užliūliuoja įsitikinimas, kad kūnui kaip tik šito ir reikia. Ir taip po truputį viskas atimama, pačiam nieko nepastebint.

Juodos kelnės, juodas švarkas. Martinas Bergas rengėsi taip, lyg būtų pasiryžęs išklaudyti nuodėmių atleidimą.

*

Kaip paprastai į leidyklą jis atėjo pirmas. Mėgo matyti, kaip mirkčiodamos jungiasi lempos, kaip bunda ir veriasi jam prieš akis diena.

Kompiuterio ekrano viduryje buvo priklijuotas lapelis. UŽEIGA 25-MEČIO ŠVENTEI. AR „FRILAGRET“ GERAI??? Praktikantės Patricijos aptaki įmantri rašysena. Galvoje sukirbėjo prisiminimas, kad neatsakė į elektroninį laišką. Jis perkėlė lapelį ant ekrano krašto, kur jau kabėjo virtinė tokių lapelių, primenančių dalykus, kurių nė neketino imtis anksčiau, kol neprispirs skuba ar būtinybė. Regis, nebuvo svarbu, kiek dirbi: *dabar* ištiesai griuvo krūvos neatidėliotinių darbų. O dvidešimt penkerių metų jubiliejus ne anksčiau kaip birželį.

Martinus pasirėmė kaktą pirštų galais, klausėsi, kaip burzgia kietasis kompiuterio diskas. Šiandien Elisui prancūzų kalbos

egzaminas. Turbūt uoliai pasimokė stypsodamas eilėje prie „Džiazo namų“.

Jo sūnaus pažangumas glumino tuo, kad nebuvo nei tikrai geras, nei tikrai blogas. Jeigu rezultatai būtų buvę prasti, tai būtų buvęs neginčijamas faktas. Bet pažangumo skalėje pažymiai laikėsi visai prie pat vidutinybės, nes Elisas visuomet kuriuo nors momentu pavargdavo. Padėdavo rašiklį ir išžiūrėdavo pro langą, užuot pasukbėjęs rasti atsakymą. Kai būdavo paprašytas truputį pasistengti, atsidusdavo, veidą iškreipdavo kančia – lyg jo būtų prašoma nukabinti nuo dangaus mėnulį ar prijaukinti baltąjį lokį, ir ištardavo: „Taip, taip, aš *pasistengsiu*.“ Martinas girdėdavo, kaip jo paties balsas garsėja, kai kalba apie darbo rinką ir studijas aukštojoje mokykloje, ir Dievas žino, kaip dabar bus su suaugusiųjų mokykla, kai Bjorklundo universitetas gavo laisvas rankas savo kvailystėms, ir kaip svarbu, kad jis suprastų to svarbumo dydį. Nieko panašaus nereikėjo kalti Rakelei. Jos pažangumas visuomet buvo aukščiausias.

Trinktelėjo lauko durys, pasigirdo greitai žingsniai.

– Labas rytas! – riktelėjo Peras. Visą laik atrodė, kad jis nuoširdžiai taip mano. Martinas turėjo suvaidinti bent kiek entuziazmo, nes netrukus jo bendradarbis atskubėjo į kabinetą nešinas dviem puodeliais kavos. Peras Andrenas dėvėjo tamsiai raudoną švarką, blukius rožinius marškinius ir buvo nepriekaištingai žvalus.

– Kodėl toks surūgęs, drauguži? Žiūrėk, ką vakar gavome, – pasakė ir padavė knygą. – Argi ne puiki?

Naujas Liudvigo Vitgenšteino dienoraščio leidinys buvo skubotas sumanymas. Senasis leidimas jau kadų kadai parduotas, o didžiulė Vitgenšteino biografija turėtų pasirodyti kitoje Švedijos leidykloje kiek vėliau ir tikriausiai atgaivinti susidomėjimą šiuo Austrijos filosofu. Jie kreipėsi į Siodertorno universiteto idėjų istorijos profesorių, kad parašytų naują įžanginį žodį.

– Labai puiki, – tarė Martinas. Knyga buvo sunki ir graži, su šilkiniais skirtuku ir plačiomis paraštėmis. Jis atvertė ir paglostė

be medienos masės, vos pagelsvintą knygos popierių, bet teksto neskaitė, panašiai kaip anąsyk, kai atidavė rankraštį į spaustuovę.

Peras švytėjo.

– Amiras įspūdingai padirbėjo su senuoju leidiniu. Turi jam tai pasakyti.

– Spėju, kad tu jau pasakei?

– Jis nori išgirsti iš tavęs.

Martinus nusijuokė:

– Taip manai?

– Jaunimas nori tai išgirsti iš tavęs. Beje, išplempk kavą, tada atsigausi, kol susirinks kiti.

Kitados Martinus būtų sunerimęs, jei būtų žinojęs, kad Peras Andrenas po trisdešimties metų liks vienintelis suaugęs žmogus, su kuriuo bendraus. Juodu susipažino, kai būdami geltonsnapiai grojo roko grupėje ir buvo pati prasčiausia jos dalis. Martinus neabejojo, kad gali groti gitara, ir tas įsitikinimas užgožė faktą, jog jis nėra itin muzikalus. Pero panašus įsitikinimas negelbėjo. Užsigulęs bosinę gitarą taip, kad buvo matyti vien tik beviltiškai nepankiškas kuodas, jis prakaitavo, brązgino stygas ir mėgino groti, tarpais pakeldamas mėnulišką veidą, kupiną begalinės sumaišties. Dešinės rankos pirštų galai taip ir nesukietėjo, buvo ištiesai pūslėti. Jis kelis kartus persiskaitydavo kiekvieną „Krizės“* numerį, žinojo visą leidžiamą Švedijos autorių literatūrą ir buvo kilęs iš trijų kartų verslininkų giminės. Įkurti leidyklą sugalvojo jis. Martinui pačiam tokia mintis gal nė nebūtų atėjusi į galvą.

Peras ir jo žmona dar įsipratino kviestis Martiną pietų, o pastaraisiais metais nuolatos su vis daugiau svečių. Pietus juodu nusakydavo būsiant neiškilmingus, netyčia sugalvotus („Gal užsuktum užkąsti šeštadienį?“), bet pietūs visuomet būdavo trijų patiekalų su būriu kviestinių svečių, plevenančia žvakių šviesa, daugiau ar

* Švedijoje 1975–1997 m. leistas kultūros žurnalas (*čia ir toliau vert. past.*).

mažiau intelektualiomis pašnekomis, dvidešimt penkerių metų senumo portveinu iš kokio nedidelio Porto ūkelio, kur sutuoktiniai Andrenai buvo nusibelde praėjusią vasarą su savo stulbinamai nuolankiais vaikais. Martinas jau seniai perprato, kad jie visuomet pasikviečia ir moterį, viengungę ir socialiai tinkamo amžiaus. Martinas mieliau vartojo žodį *vienišę*, mat žodis *viengungė*, jo galva, skambėjo graudžiau. Ir buvo mėginama droviu išūlumu nuslėpti neviltį. O ši būsena visuomet įskaitoma tarp eilučių: „Buvusysis darė tai, o aš paprastai...“, „Tai nutiko, kai gyvenau Brenoje su buvusiuoju.“

O kalbėdamas apie Ceciliją jis visuomet sakydavo Cecilija. Kaip kitaip būtų galėjęs sakyti?

Peras liūdnam pažvelgė į jį virš stalo.

Rinkosi kiti leidyklos darbuotojai. Pirmiausia atėjo praktikančė Patricija, ji kasdien valydavo dulkes nuo kompiuterio ekrano ir jos rašomasis stalas buvo toks tvarkingas, kad galėjai stebėtis, kada ji dirba. Bet ji uoliai rūpinosi tekstų rinkimu ir korektūra, niekuomet nepraleisdavo trūkstamos eilutės arba skyrybos ženklų klaidos, ir kai tik jos gyvenime atsirasdavo kokia nors problema, spręsdavo ją pasitelkdama „Excel“ programą. Martinas negebėjo jos perprasti iki to laiko, kol ji prisipažino, jog „Vėtrų kalnas“ iš perskaitytų knygų padarė jai didžiausią išpūdį. Patricija, pamanė jis, tikrai gyvenime niekuomet nepasirinktų tokio tipo žmonių kaip Ketrina, juo labiau kaip Hitklifas. Bet kažkas iš jos tvarkingos esybės troško susinaikinimo ir beprotybės, ir tas troškimas rado prieglobstį Brontės romane.

Paskui įbildėjo Sana. Ji dirbo redaktore nuo tada, kai jie anksčiau glaudėsi fabrike užėigoje, skambino laidiniu telefonu ir rūkė gatvėje. Dabar ji šūktelėjo „sveiki“ visiems ir nė vienam atskirai, numetė jogos kilimėlį, nusispyrė batus, pakeitė juos šlepetėmis, tada nuskubėjo prisipilti lėkštės dribsnių ir lygiai per tris minutes juos sušlamštė atsirėmusi į virtuvės kriauklę.

Martinus atnešė kavos kaip tik tada, kai Sana koja uždarė indaplovę.

– Perskaičiau Karinos rankraštį, – pasakė ji. – *Klaikiai* didelis.

– Kalbėjai su ja, siūliau šiek tiek sutrumpinti.

– Ką reiškia „šiek tiek“? Mano manymu, trumpinti reikėtų maždaug ketvirtadaliu. Ar ji išsižeistų?

Martinus pamąstė.

– Šiokios tokios rizikos yra. Turbūt sužinotume vėliau?

Sana atsiduso ir prisipylė kavos patį didžiausią puodelį, kokį tik sugebėjo rasti.

Vėliau savo kambaryje Martinus valandėlę gaišo ieškodamas ankstesnio Vitgenšteino dienoraščio leidinio. Paskesniais metais leidykla „Berg & Andrén“ leido dvidešimt pavadinimų knygų per metus, tad ėmė trūkti vietos lentynose. Svyrinėdamas ant Laminno kėdės jis rado tomelį pačioje viršutinėje lentynoje, apdulkėjusį ir pablukintą saulės. Šiaip knyga buvo išsilaikiusi stebėtinai puikiai, nors išleista už minimalias sąnaudas 1988 metais. Nugarėlė klijuota, popierius pigus, bet vis tiek turėjo kruopelę elegantiškumo. Viršelis vienos spalvos, kaštoninės, o autoriaus vardas ir pavardė juodos. Tekstas ketvirtoje viršelio pusėje baigėsi eilute, kad knygą vertė Cecilija Berg (g. 1963), Geteborgo universiteto idėjų ir mokslo istorijos doktorantė. Naujajame leidinyje buvo parašyta tik tiek: „Vertė Cecilija Berg.“

– Amirai! – sušuko Martinus pamatęs, kad jaunuolis eina į virtuvę. Jis stabtelėjo. Amiro marškiniai buvo užsagstyti iki pat kaklo, bet plaukai pasišiaušę visomis įmanomomis ir neįmanomomis kryptimis. Martinus gerai pažinojo savo gamybos vadovą – tas atskubėjo į darbą pusiaumiegiu ir dar nebuvo visiškai išsibudinęs.

– Puikiai padirbėjai su Vitgenšteino knyga, – pagyrė Martinus.

Amiro pečiai pakumpo, šypsena nušvietė jo veidą.

– Taip manai?

Jis buvo kiek vyresnis už Rakele, arčiau trisdešimties negu dvidešimt penkerių metų. Leidykloje atliko praktiką ir savo karjerą

pradėjo nuoširdžiai baisėdamasis jos svetaine („Kada ją atnaujinate? Juokauji?“). Ir ėmėsi viską tvarkyti, kaip paprastai tvarkydavo visus reikalus: atsiskyres nuo mūsų ausinėmis, kad negirdėtu me to, ko jis tuo metu klausosi, akis įsmeigęs į ekraną, be paliovos tauškindamas klaviatūra. Kai Amiro praktika baigėsi, Peras buvo tikras, kad leidykla be jo nebeveiks, taigi įdarbino jį ir nupirko baisingai brangų kompiuterį.

Martinus linktelėjo galvą. Amiras padėkojo ir nužingsniavo į virtuvę.

Diena prabėgo, kaip paprastai bėga dienos: virtinė elektroninių laiškų ir pokalbių telefonu, puodelių kavos, susitikimų ir sprendimų. Po priešpiečių Martinas aptarinėjo su viena autore jos vis dar neparašytą romaną. Jos debiutas sulaukė palankių recenzijų, buvo apdovanotas, ir dabar šią puikią autorę paralyžiavo kūrybos tęsinių lūkesčiai. Martinas galvojo įtikinti ją, kad viskas ne *taip* ir svarbu – pirmąją jos knygą pirko gerai, bet jie vis dar turėjo sandėly kišenknygių dėžių, – tačiau tokios kalbos galėjo paveikti priešingai. Iš patirties Martinas žinojo, kad gera auklėjimo strategija yra būti tiek maloniam, tiek griežtam kūrėjo sielai, kaip ir vaikui, bet tinkama proga reikia sakyti tiesą. Lisa Ekman su striuke sėdėjo ant sofos kraštelio ir be paliovos šniaukštė tabaką atsiskaitydama už savo naują projektą.

– Taigi veiksmas sukasi apie panelę, kuri sumanė lankyti vidurinio mokymosi kursas, – tauškė žiūrėdama į didelį Gustavo pieštą Paryžiaus vaizdą. – Tai ji sumanė šiek tiek skubotai, o tenai sutinka vaikiną ir merginą. Susiklosto be galo dramatiškas meilės trikampis, bet aš dar nelabai žinau, kaip viskas baigsis. Na, turiu šiokių tokių minčių. Ketinu parašyti vasarą.

– Skamba be galo patraukliai, – pasakė Martinas maloniuoju balsu. – Atsiūsi man, kai būsi kiek daugiau parašiusi, ir mudu pasišnekėsime.

Vėliau jis vaikštinėjo po Pero kambarį, abu aptarinėjo knygą apie devynioliktojo amžiaus meno rinką. Ketino viršelyje

atspausdinti Dardelio paveikslą „Mirštantis dendis“, bet leidykla „Natur & Kultur“ tikriausiai išleis jo biografiją, o joje irgi panaudos tą paveikslą. Peras siūlė įdėti kokį nors Gustavo darbą, nes jis, nieko nepaisydamas, įsiveržė į šitą meno burbulą. Savai me mintis buvo gera. Tik rizikinga tuo, kad Gustavas nemėgo būti siejamas su „rinka“, to jis, žinoma, nesakys. Jis sutiktų, jeigu Martinas paprašytų. Paskui supyktų, taptų nepakenčiamas ir nekalbus. Tektų suimti jį už pečių ir papurtyti, velniai griebtų, nusikeikti, juk tai tik prakeikta knyga, jei nenori viršelyje savo prakeiktos teplionės, taip ir sakyk.

– Bet jis lygiai taip pat supyktų, jeigu nepaklaustume. – Martinas atsiduso. – Pratešime vėliau. Man reikia į Saluhaleno turgų. Elisas gimtadienio proga pageidauja ėrienos pjausnio.

– Argi jis ne vegetaras? – paklausė Peras.

– Galvoje veikiausiai jis turi ypatingai paruoštą ėrieną.

Lauke vis dar tebebuvo šviesu. Martinas neprisiminė, kada paskutinį kartą išėjo iš darbo nesutemus.

Kai rinkosi daiktus, žvilgsnis kliudė krūvą knygų, parsivežtų iš Londono knygų mugės. Angliškas ir prancūziškas jis peržiūrės pats, bet tarp jų buvo vokiškas romanas, kurį perskaityti turėjo kas nors kitas. Kaipmat pagalvojo apie dukrą. Ji galėjo perskaityti ir įvertinti.

Martinus susirado tą knygą krūvoje. Pavadinimas „Ein Jahr der Liebe“. Jo šykščios vokiečių kalbos žinios leido išsifruoti tik tiek: „Vieni meilės metai“. Jokios paantraštės. Bet jis jau daug metų pažinojo leidėją vokiečių Ulrikę Akerman, ir ji labai įtakingamai pasiūlė knygą.

– Be galo puikus romanas, – pasakė, – neabejoju, jums tiktų.

Bus matyti. Vos du šimtai puslapių. Raketė atliks užduotį per kelias savaites.

Nors nė žodžio nesuprato, Martinas perskaitė kelias eilutes, ir jam ausyse suskambo Cecilijos balsas.